

EELK Haapsalu Püha Johannese kogudus

SEPTEMBER 2023

MIHKLIKUU – Suitsutusrohtude suits tõusis koos pühade palvetega ingli käest Jumala ette. (Ilm 8: 4)

Loodus meie ümber käib rahulikult oma rada. Vili küpseb ja saab salvedesse, marjad valmivad ja saavad hoidisteks, linnud kogunevad lennuharjutusteks. Aastajad vahetuvad ja Jumala suur plaan on endiselt paigas. Meil, inimestel, on tegemist ja ruttamist, rassimist ja muretsemist, sest meie elame päeva kaupa, künnist külviini, õppeaastat mööda, sammhaaval. Põllumees kogub saaki kivide vahelt ja miinide kõrvalt.

Kõigile keerukustele vaatamata me kulgeme inglite kuul, kandes südames igatsust rahu, valguse ja soojuse järele.

Septembrikuu, ka teadmistekuuks kutsutud, on eesti rahvakalendris nimetatud hoopiski peaingel Miikaeli auks mihklikuuks. 29. septembril on mihkclipäev ja 6. september on Inglise-nimeliste naisterahvaste nimepäev. Inglise on Jumala sõnumitoojad. Apostel Johannes kirjeldab Ilmutuse raamatus inglite võitlust maailma rahu eest: „Taevas süttis sõda: Miikael oma inglitega asus sõtta Lohega. Ka Lohe ja tema inglid sõdisid, ent ei saanud võimust. Neile ei olnud enam aset taevas ja nad heideti välja – see suur Lohe, see muistne madu, keda hüütakse Kuradiks ja Saatanaks, kes eksitab kogu ilmamaad – too heideti maa peale ja ta inglid koos temaga.” (Ilm 12: 7–9)

Õnnistatud teadmiste ammutamist, õnnistust ja südamerahu kõigile kooliskäijate vanematele ning lähedastele. Õnnistatud uut õppeaastat kõigile õpetajatele, kasvatajatele, tugiisikutele, koolikokkadele, headele inglitele meie lähedal. Võideldgem inglitega kõrvu kurjuse vastu, et headus ja armastus võiks meie südames kasvada.

Abipraost Küllike Valk

KOGUDUSE TEGEVUSKAVA SEPTEMBRIS

- R, 1. septembril kl 9 hommikupalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk (Jaani kirik).
- L, 2. septembril kl 18 Pärdi päevade kontsert „Pärt ja Tüür”.** Collegium Musicale, dirigent Endrik Üksvärav. Piletiga (toomkirik).
- P, 3. septembril kl 11 jumalateenistus armulauaga.** 14. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Meie ligimene”. Teenivad abipraost Küllike Valk ja Tiina Kütt, orelil Marge Kivi (toomkirik).
- T, 5. septembril kl 18 toomkooi lauluproov** (Jaanisaal).
- K, 6. septembril kl 18.30 segakooi lauluproov** (Jaanisaal).
- R, 8. septembril kl 9 hommikupalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk (Jaani kirik).
- R, 8. – P, 10. septembril perelaager „Tervist!”**, reg. Maria Strauss 5358 3276 (Jaani kirik).
- P, 10. septembril kl 11 perejumalateenistus armulauaga.** 15. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Tänuikkus”. **Vanavanematepäev. Lastekiriku õppeaasta algus.** Teenivad abipraost Küllike Valk ja Kalle Jätsa (toomkirik).
- T, 12. septembril kl 18 toomkooi lauluproov** (Jaanisaal).
- K, 13. septembril kl 18.30 segakooi lauluproov** (Jaanisaal).
- R, 15. septembril kl 9 hommikupalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk (Jaani kirik); **kl 17 väljasõit Tallinnasse teatrikülastusele, „Iraani konverents”** Theatrumis. Info: Kaire Klesment 5341 9349.
- P, 17. septembril kl 11 jumalateenistus armulauaga.** 16. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Jumala hoolitsus”. Teenivad abipraost Küllike Valk ja Teno Ilves, organist Lia Salumäe (toomkirik).
- T, 19. septembril kl 18.30 toomkooi ja segakooi lauluproov** (toomkirik).
- R, 22. septembril kl 9 hommikupalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk (Jaani kirik); **kl 18 vastupanuvõitluse päeva ja suurpögenemise mälestuspalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk, organist Lia Salumäe (Jaani kirik).
- L, 23. septembril kl 14–16 ühendkooi proov; kl 17 kirikukontsert „Missa brevis”, Sirje Kaasik.** Haapsalu ja Seinäjoe koguduse koorid (toomkirik).
- P, 24. septembril kl 11 jumalateenistus armulauaga.** 17. pühapäev pärast nelipüha. Teema: „Jeesus annab elu”. Teenivad abipraost Küllike Valk ja Siim Kallas, organist Lia Salumäe. Laulab Seinäjoe koguduse koor, dirigent Lea Salumäe (toomkirik). **kl 12.30 jumalateenistus De la Gardie** hooldekodus, teenib abipraost Küllike Valk.
- R, 29. septembril kl 9 hommikupalvus.** Teenib abipraost Küllike Valk (Jaani kirik). Peaingel Miikaeli ja kõikide inglite püha ehk mihklipäev.

Piiskop Tiit Salumäe on korralisel puhkusel 1.–30. septembrini 2023, teda asendab abipraost Küllike Valk, kyllike.valk@eelk.ee, 5809 3633.

„PIIBEL KÖÖGIS” PIKAVERE PALVEMAJAS PRAOSTKONNA PIIBLIPÄEVAL

5. augustil oli „Piibel köögis” kutsutud EELK Lääne praostkonna piiblipäevale. Päeva keskmes olid pühakiri ja selle uurimise võimalused mitmesuguse tegevuse kaudu. Kokku moodustus sellest

inspireeriv tegevuste kaleidoskoop – piibel muusikas, piibel kunstis, piibel dramaturgias, piibel toidutegemise kaudu.

„Piibel köögis” piiblitunnis tutvustati formaadi põhimõtteid ja ajalugu, üheskoos valmistati datlipalle ning piiblitunni osas rääkisime piiblis mainitud toitudest, maitseainetest ning vana ja uue testamendi aegsest toidukultuurist. Osavõtt piiblitunnist oli rahvarohke ning tõi kokku mitmes vanuses huvilisi. Samuti said „Piibel köögis” liikmed kutse sügiseks minna piiblingi tutvustama ühte teise EELK kogudusse.

„Piibel köögis” töögruppi esindasid Pikaveres Kristi, Angeliina ja Kristel.

SÜGISHOOAJA TEGEVUSED KOGUDUSES

Lastekirik

Septembris alustab Haapsalu koguduses taas tegevust lastekirik Sirje Jätsa ja Maria Straussi juhendamisel. Üle mitme aasta alustatakse uut hooaega perelaagriga, mis peetakse Haapsalu Jaani kirikus ja selle ümbruses septembri teisel nädalavahetusel, 8. septembri õhtust kuni 10. septembri hommikuni. Laager lõpeb lastekiriku hooaja avamisega toomkirikus jumalateenistusel, kus tähistatakse ka vanavanemate päeva.

Lastekiriku kogunemised jätkuvad iga kuu 2. ja 4. pühapäeval (detsembris ja mais ainult 2. pühapäeval). Esimese poolaasta tunnid on 10. ja 24. septembril, 8. ja 22. oktoobril, 12. ja 26. novembril ning 10. detsembril.

Iga koguduseliige saab lastetööd toetada, kutsudes oma tutvusringkonna lapsi lastekirikusse ja palvetades lastetöö eest. Appi on oodatud ka need, kellele meeldib piiblitunni jutustada, lastega meisterdada, laulda või mängida. Lisainfo: Sirje Jätsa, tel 523 7015; Maria Strauss, tel 5358 3276.

Laulukoorid

Laulukoorid alustasid sügishooaega augusti lõpus ja esinesid 27. augustil sõpruspäevade jumalateenistusel. Segakoori proovid jätkuvad tavapäraselt kolmapäeviti kl 18, toomkoor koguneb teisipäeviti kl 18.30. Alati on oodatud ka uued lauljad.

Septembri lõpus on Haapsalus vastukülaskäigul Seinäjoe kirikukoorid Soomest, kellega antakse toomkirikus ühine kontsert. Ettekandele tuleb Rudolf Tobiase „Eks teie tea”, meie oma helilooja Sirje Kaasiku „Missa brevis” jm.

Piibel köögis

„Piibel köögis” alustab oma uut hooaega 7. oktoobril koguduse pastoraadis Suur-Lossi 1. Nagu ikka, on kavas kord kuus kokku saada, et pidada piiblitundi ja valmistada mõnd piibliainelist toitu.

Teetund

Koguduseliikmed on oodatud teetundi, mis on kord kuus reedeti. Teetunnis lauldakse, palvetatakse, vahetatakse mõtteid, tutvutakse huvitavate inimestega ja õnnitletakse sünnipäevalapsi. Esimene kogunemine on 6. oktoobril kell 13.30 Jaanisaalis.

Leerikool

Leerikooli on oodatud kõik huvilised alates 16. eluaastast. Leerikool annab algteadmised Piiblist ja kristlaseks olemisest. Kursus on arutlev ja annab võimaluse mõtteid vahetada oluliste teemade üle. Leerikooli tulles ei pea olema ristitud. Ristitakse leerikooli ajal. Registreeruda palume septembri jooksul aadressil haapsalu@eelk.ee. Tere tulemast!

LASTEKIRIK KUTSUB PERELAAGRISSE

Kutsume kõiki lapsi ja noori septembri teisel nädalavahetusel, 8.–10. septembrini meie koguduse perelaagrisse. Laager toimub Haapsalu Jaani kirikus ja selle lähiümbruses. Koguneme reede õhtul kell 17.30 Jaanisaalis ja laagri lõpetame pühapäeval pärast jumalateenistust toomkirikus. Laagri teema lähtub Eesti Kirikute Nõukogu aastateemast „Head tervist”. Räägime tervisest ja tervislikest

eluviiisidest, uurime, mida räägib Piibel tervisest, sööme tervislikku toitu, teeme lõket, mängime, peame aardejahti, õpime nii vaimse kui ka füüsilise tervise esmaabinippe ning tutvume lasteraamatukogus tervise teemalise laste- ja noortekirjandusega. Ööbime Jaanisaalis ja noortetoas. Laagri osalustasu 15 €, sama pere 2. laps 10 €, 3. laps 5 €, 4. laps tasuta. Täiskasvanu 15 €. Lisainfo ja registreerimine 4. septembrini: haapsalu@eelk.ee või tel 5358 3276, Maria.

Maria Strauss

HAAPSALU KOGUDUSE SÕPRUSPÄEVAD

Sõpruspäevade eesmärk on tugevdada sidemeid koguduste vahel, uuendada vanu tutvusi ning sõlmida uusi. Sõprussuhted rajanevad ühisel usul, mis on sõprussuhete „kullaproov”.

Haapsalu koguduse sõpruspäevadel on pikk ajalugu. 1996 ütles peapiiskop Jaan Kiivit, et nii suuri sõpruspäevi ei ole varem kogudustes olnud. 2013 osales sõpruspäevadel 83 väliskülast Haaga, Korsnäsi ja Loviisa kogudusest Soomest, Österhaninge kogudusest Rootsist ja Schmalkaldeni kirikuringkonnast Saksamaalt. Järgmine kohtumine oli 2018 Haapsalus.

Piiskop Tiit Salumäe tervitas külalisi 25. augustil Jaani kirikus päeva juhtsõnaga: „Loo mulle, Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees kindel vaim!” (Ps 51:12) Pärast avapalvust ja ühist kohvilauda vaadati linnuses Valge Daami etendust ja kuulati tütarlastekoori Canzone kontserti piiskoplikus toomkirikus.

Sõpruspäevade teine päev algas Jaani kirikus ühise ümarlauaga, mida juhtis vikaarõpetaja Kristel Engman. Ümarlaua teema oli „Kirik, mis ühendab ja aitab kesta”. Linnapea Urmas Sukles tervitas kõiki Haapsalu linnavalitsuse poolt. Sõpruskogudused rääkisid olukorrast kogudustes ja vaatest, kuidas minna edasi. Lõunalaua kattis „Piibel köögis” toimikond. Kultuuriringkäigu Haapsalus tegi koguduse liige ja ajaloolane Ülla Paras. Pärastlõunal kuulati toomkirikus kontserti „Kellade kumin”, kus esinesid Pille Metsson orelil ja Inna Lai käsikelladel. Öhtul koguneti Jaani kirikusse Taizé palvusele, mida juhtisid Siim Kallas ja Lia Salumäe. Laulsime, lugesime Piiblit ja kõik said tuua Jumala ette oma palve. Väga tiheda programmiga päev lõppes piiskop Tiit Salumäe ja proua Lia Salumäe õhtuse vastuvõtuga Haapsalu kunstikoolis. Piiskop meenutas kokkutulnutele, et tema juhtsalm on Püha Johannese järgi „DEUS CHARITAS EST” ning koguduse ülesanne on kuulutada armastust ja rahu.

Pühapäeval oli pidulik missa Haapsalu piiskoplikus toomkirikus. Jutlustas peapiiskop Urmas Viilma, teenisid piiskop Tiit Salumäe, vikaarõpetaja Kristel Engman, Siim Kallas, dekaan Ralf Gebauer, pastorid Henning Halver, Veli-Matti Hynninen, Mari Mattson ja Krister Stenberg. Organist oli Lia Salumäe. Laulsid koguduse koorid Lia Salumäe ja Sirje Kaasiku juhatusel. Evangeeliumi ja kirikupalvet loeti eesti, saksa, rootsi ja soome keeles. Lõpukoraali ja lõpumuusika mängis organist Andreas Conrad Schmalkaldenist. Pärast jumalateenistust oli kirikukohv ja pidupäeva tordi söömine. Saatsime külalised koduteele tänu ja parimate soovidega.

Täname sõpruskogudusi, ettevalmistustoimkonda, koostööpartnereid ja kõiki toetajaid.

Maria Strauss

KIRIK, MIS ÜHENDAB JA AITAB KESTA: NOPPEID ÜMARLAUAL RÄÄGITUST

Ümarlaul, millel oli umbes nelikümmend osalejat, leiti, et kiriku roll ühiskonniti on mõnevõrra erinev, kuid kõikjal tegutseme ühtedel ja samadel alustel ja sama põhiülesandega – Jumala sõna ja sakramentide jagamine. Sekulariseerumine ja ühiskondades valitsevad pinged on ka kirikutele proovikiviks. Kirikute tunnussõna on mõneski riigis „vähem” – vähem usku, vähem koguduse liikmeid, vähem ressursse, vähem vaimulikke. Koroonapandeemia seadis kirikud ja nende tegevuse uude olukorda. Venemaa sõda Ukrainas tähendab sõda 21. sajandi Euroopas, ka see mõjutab kirikute tegevust – on pannud kirikud tegelema uute temadega ning sõja kaudsed mõjud kanduvad üle ka inimestele. Mitme koguduse elu on oluliselt mõjutanud põgenikud väljastpoolt Euroopat ning kirikusse satuvad sageli ka teiste religioonide esindajad.

Arutlesime selle üle, milliste küsimuste ees kirikute ja kogudustena seisame ning kuidas neile eraldi ja üheskoos vastame. Leiti, et kirikud peavad olema kohad, kus inimesed eri kultuuridest ja eri emakeelega saavad kokku tulla. Nagu ütles tabavalt üks osaleja: „Jumalateenistus on väga oluline, kuid väga tähtis on ka sellele järgnev kirikukohv.” Murettekitavad on kasvavad lõhed ja ühiskondlikud vastuolud. Kirikutele esitab see küsimuse, kuidas saame olla ühiskonnas sillaehitajad ja rahuloojad. Peame kristlastena ja kogudustena üksteist julgustama ja toetama, sest Jumala armus oleme üks Kristuse ihu.

Teise teemana keskendusime sõpruskoguduste koostööle ning püüdsime sõnastada, millised on sõpruskoguduste koostöö võimalused kaasa aidata tänastele ja homsetele proovikividele vastamisel ja omavaheliste suhete süvendamisel mõne konkreetse algatusega. Leiti, et koostööd võiks sõbruspäevade vahelisel ajal hoida elavana peale vastastikuste külaskäikude ka virtuaalsete kohtumiste, ühiste muusikaprojektide, laagrite ja palverännakute kaudu. Selleks on kõikides riikides oma ajaloolised palverännuteed. Koroonapandeemia on meid õpetanud virtuaalseid suhtluskanaleid kasutama ning seda saame ka koguduste koostöös rohkem rakendada, näiteks virtuaalsetest jumalateenistusest osa võttes.

Ümarlaud lõppes tõdemusega, et meie ühine teekond jätkub, ent kui aktiivne ja suhtlusrikas saab see olema, sõltub meist igaühest.

Kristel Engman

KOOLIPOISI PALVE

Kõige Looja,
Valguse ja Tarkuse tõeline allikas,
kogu Olemise algus ja alus,
lase oma Valguse kiirel eredalt läbistada
minu mõistmatuse pimedust!

Tõsta mind kahekordsest pimedusest,
millesse ma olen sündinud:
mu patu varjust ja mu vaimupimedusest.

Anna mulle selge mõistmine,
haarav mälu
ja võime mõista asju
õigesti ja põhjalikult.

Anna mulle annet
olla täpne selgitustes
ja võime end väljendada
läbimõeldult ja kõitvalt.

Näita algust,
juhi läbi
ja aita tervikuks siduda.

Palun seda Kristuse, meie Issanda nimel.

Aamen.

Palve autor Aquino Thomas. Tõlkinud Siim Kallas

ÕNNISTATUD KOOLIAASTAT!

SÜNNIPÄEVAD SEPTEMBRIS

2. september	Helena Tammo	15
4. september	Aina Aasna	
5. september	Kete Erik	15
	Kadri Markus	
7. september	Teno Ilves	
	Orlando Oorn	
	Teele Sahk	10
8. september	Lisandra Maide	
9. september	Getter Reiser	
	Tiia-Mall Meister	83
10. september	Linda Küla	
11. september	Mari Bergmann	
	Karel Saarkopli	
12. september	Valentina Lehtsaar	87
13. september	Viive Marleen	
	Saara Salumäe	
	Tuule Ojasoo	
15. september	Norbert Kaareste	
16. september	Katri Tarlap	
	Sander Sahk	5
17. september	Sigrid Onna	96
	Paul Ojasoo	
18. september	Egon Eelvec	
	Silvi-Miralda Siimuste	90
19. september	Madis Kütt (jun)	
20. september	Lea Siirak	85
	Kati Holm	35
23. september	Kaarel Kaasik	
	Hugo Barndök	
	Linda Liisbet Prümmer	
24. september	Mari Kuli	
25. september	Eduard Vaino	
26. september	Ken-Martin Lepp	
27. september	Evi Süsi	96
	Eve Aser	80
	Sulev Saareväli	
	Siim Parts	
28. september	Laine Truuver-Sarrapik	
29. september	Kristjan Mihkel Kollom	
	Martin Oliver Kollom	
30. september	Olga Salin	90

PALJU ÕNNE JA ÕNNISTUST SÜNNIPÄEVALASTELE!

MEENUTUSI AUGUSTIKUUST

Karijärve keelpilliorkestri kontsert „Tantsides” Haapsalu toomkirikus 1. augustil.

Kontsert „Tobias 150” Haapsalu toomkirikus 16. augustil   Rudolf Tobiase haul Kullamaal 20. juunil.
Collegium Musicale, dirigent Endrik Üksvärav, orelil Kadri Toomoja.

17. augustil andis Soome peapiiskop Tapio Luoma Turus üle Mikael Agricola risti tekstiilikunstnik Helena Vaarile ja Püha Hendriku risti piiskop Tiit Salumäele.

Balti luterlike kirikute piiskoppide kogu Vilniuses 22.–24. augustil.

EELK HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS

KOGUDUSE KANTSELEI: Kooli tn 6, avatud kolmapäeval ja reedel kell 10–14.
Kohtumine koguduse õpetaja piiskop Tiit Salumäega palume eelnevalt kokku leppida.

Kantselei 473 7166
Õpetaja 528 0635
E-post haapsalu@eelk.ee
Koduleht <http://www.eelk.ee/haapsalu/>
Facebook [facebook.com/search/top?q=eelk%20haapsalu%20p%C3%BCha%20johannese%20kogudus](https://www.facebook.com/search/top?q=eelk%20haapsalu%20p%C3%BCha%20johannese%20kogudus)
Aadress Kooli 6, 90501 Haapsalu
Pangakonto IBAN EE811010602003965006 EELK HAAPSALU PÜHA JOH. KOGUDUS
Arvelduskonto (SEB);
IBAN EE442200001120274032 EESTI EVANGEELSE LUTERLIKU
KIRIKU HAAPSALU PÜHA JOHANNESE KOGUDUS (SWEDBANK).

Registrikood 80210533

Koguduse infokiri Johannese Sõnumid saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et infokiri tuleks ka Sinu e-posti aadressile, siis palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee

EELK tegemistest saab lugeda <https://e-kirik.eelk.ee/>, <http://eelk.ee/> ja <http://www.eestikirik.ee/>

Toomkirik on avatud pühapäeviti kell 10–12.30. Piiskopilinnuse muuseumi kaudu saab kirikut külastada E–L 10–18, P 13–18.

Koguduse külalistele on kirik avatud ettetellimisel haapsalu@eelk.ee

Piiskopilinnuses toimuvate ürituste kohta vt lähemalt <http://www.haapsalulinnus.ee>

TOIMETUS

Tiit Salumäe E-post tsalumae@yahoo.com, 528 0635
Kristel Engman E-post engmankristel@gmail.com
Lia Salumäe E-post salumae.lia@gmail.com, 5303 9835
Lehte Ilves E-post lehte.ilves@gmail.com
Maria Strauss E-post mariastrauss@gmx.de
Sirje Jätsa E-post sirjejatsa@hotmail.ee
Teno Ilves E-post teno.ilves@gmail.com
Anne Vooremaa E-post annevooremaa933@gmail.com
Heli Tammik E-post vanakaru11@gmail.com

Koguduse häälekandja ilmub alates septembrist 2008. Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja ettepanekuid, millest Johannese Sõnumites lugeda soovitakse. Palume teie abi, et Johannese Sõnumeid saaksid võimalikult paljud huvilised. Teatage soovijate e-posti aadress koguduse kantseleisse.

